

Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ “ΦΙΛΩΝ”

ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΣΤΟ ΕΡΕΧΘΕΙΟ

Το 1994 η Ε.Σ.Μ.Α. αποφάσισε το ποσόν που διατέθηκε από την UNESCO για τα έργα στην Ακρόπολη (\$ 160.000), να χρησιμοποιηθεί εξ ολοκλήρου για τη συντήρηση του Ερεχθείου, ενώ η Ε.Φ.Α. ανέλαβε την οικονομική διαχείριση του έργου.

Κατά τη διάρκεια του αναστηλωτικού προγράμματος του Ερεχθείου που είχε προηγηθεί (1977-1989), είχαν μελετηθεί από τους μηχανικούς κ.κ. Α. Παπανικολάου και Κ. Ζάμπα τα κυριότερα ζητήματα σχετικά με την κατάσταση του μνημείου όπως η ανάλυση των οικοδομικών φάσεων του μνημείου, η αξιολόγηση των αναστηλωτικών φάσεων και η σοβαρότητα των δομικών προβλημάτων με λεπτομερείς περιγραφές της κατάστασης της επιφάνειας. Παράλληλα, η υπό τον καθηγητή κ. Θ. Σκουλικιδή ομάδα είχε καταγράψει τις φθορές που παρατηρούνται, την παρουσία γύψου, αιθάλης και διάβρωσης χωρίς όμως να πραγματοποιηθεί τότε ξεχωριστό πρόγραμμα συντήρησης της επιφάνειας του μαρμάρου.

Οι μορφές φθοράς που παρατηρούνται στο Ερέχθειο είναι παρεμφερείς με αυτές που παρατηρούνται στα άλλα μνημεία της Ακρόπολης, δηλαδή αποσάθρωση, ρωγμές, απολεπίσεις, πρόσφατες αποκολλήσεις και εκτεταμένη ζαχαροειδής φθορά. Η εικόνα αυτή οφείλεται στην αλληλεπίδραση πολλών παραγόντων, όπως η ιδιουσιαστικότητα του μαρμάρου, οι φυσικοί παράγοντες (καιρικά φαινόμενα, διαβροχή, προσανατολισμός), η όξινη προσβολή, οι καταστροφές που υπέστη το μνημείο κατά καιρούς (πυρκαγιές, σεισμοί, κατάρρευση τμημάτων) και οι πολλαπλές επεμβάσεις αποκατάστασης και στερέωσης.

Τον Σεπτέμβριο του 1995 άρχισαν οι εργασίες συντήρησης στο μνημείο αφού προηγήθηκαν η σύσταση και η εκπαίδευση του νέου συνεργείου, η οργάνωση του εργατοταξίου και μία γενική καταγραφή της κατάστασης διατήρησης του μνημείου, προκειμένου να ορισθούν οι προτεραιότητες του έργου.

Το διάστημα Σεπτεμβρίου 1995 - Απριλίου 1996 πραγματοποιήθηκαν εργασίες συντήρησης στο βάθρο των Καρυατίδων. Οι επεμβάσεις εκεί περιλαμβάνουν την αφαίρεση των παλαιότερων σφραγίσεων που έχουν αστοχήσει, τον καθαρισμό και τη στερέωση ετοιμόρροπων ή αποκολλημένων θραυσμάτων, τον καθαρισμό, την πλήρωση και τη σφράγιση των ρωγμών ή των εσωτερικών κενών, και την τελική στερέωση της επιφάνειας του μαρμάρου.

Οι επεμβάσεις γίνονται σύμφωνα με τις αρχές, τις μεθόδους και με τα εγκεκριμένα από την Ε.Σ.Μ.Α. υλικά. Τα υλικά που χρησιμοποιούνται είναι ανόργανα, βασίζονται δηλαδή στο τσιμέντο, τον ασβέστη, την χαλαζιακή άμμο, το ασβεστόνεο. Παράλληλα έγιναν (1) η επιλεκτική αφαίρεση παλαιών κονιασμάτων από τους αρμούς των λίθων για την διερεύνηση της ύπαρξης και τον εντοπισμό συνδέσμων από παλαιότερες αναστηλώσεις, και (2) η περισυλλογή, σχεδίαση και αποθήκευση πρόσφατων αποκολλήσεων ή ετοιμόρροπων θραυσμάτων. Τέλος, πραγματοποιούνται και σωστικές επεμβάσεις στον βόρειο τοίχο στο εσωτερικό της πρόστασης, απ' όπου αφαιρούνται αρχαίοι σιδερένιοι σύνδεσμοι οι οποίοι έχουν οξειδωθεί και ρηγματώσει τους λίθους.

Την εποπτεία του έργου έχει η συντηρήτρια Α. Γαλανού και των στατικών θεμάτων έχει ο πολιτικός μηχανικός Κ. Ζάμπας. Στο έργο απασχολούνται οι συντηρήτριες Μ. Φραντζή, Α. Τσιμερέκη και Μ. Παπαδημητρίου και οι τεχνίτες Η. Χεχτ και Α. Λαμέρας.

Π. Καλλιγιάς - Α. Γαλανού

